

ผลของการใช้โปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อความสามารถในการดำรง
บทบาทมารดาครั้งแรกของมารดาหลังคลอด

นางสาวนุชนาถ สะกะมะณี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-332-341-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**THE EFFECT OF USING THE PERCEIVED SELF-EFFICACY PROMOTING
PROGRAM ON MATERNAL ROLE ATTAINMENT OF FIRST-TIME
POSTPARTUM MOTHERS**

Miss Nootchanat Sakamane

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science in Nursing Education**

Program of Nursing Education

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1998

ISBN 974-332-341-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการใช้โปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อความ
สามารถในการดำรงบทบาทมารดาครั้งแรกของมารดาหลังคลอด

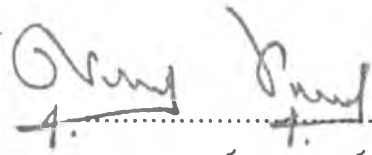
โดย นางสาวนุชนาถ สะกะมะณี

ภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์ สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา

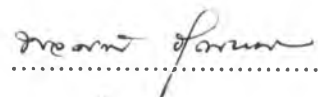
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประนอม รอดคำดี

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร.สุกัญญา แสงมุกข์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ พันตำรวจตรีหญิง ดร. พวงเพ็ญ ชูณหปราณ)

ประนอม รอดคำดีอาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประนอม รอดคำดี)

สุกัญญา แสงมุกข์อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร.สุกัญญา แสงมุกข์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิสาร)

บุษนาถ สะกะมะณี : ผลของการใช้โปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อความสามารถในการดำรงบทบาทมารดาครั้งแรกของมารดาหลังคลอด (THE EFFECT OF USING THE PERCEIVED SELF-EFFICACY PROMOTING PROGRAM ON MATERNAL ROLE ATTAINMENT OF FIRST-TIME POSTPARTUM MOTHERS) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.ประนอม รอดคำดี อ.ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร.สุกัญญา แสงมุกข์, 169 หน้า. ISBN 974-332-341-4

การวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อความสามารถในการดำรงบทบาทมารดาครั้งแรกของมารดาหลังคลอด กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาหลังคลอดครั้งแรกที่มาคลอดที่โรงพยาบาลอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี และโรงพยาบาลสิงห์บุรี จำนวน 40 คน กลุ่มตัวอย่างได้รับการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 20 คน กลุ่มทดลองได้รับคำแนะนำและการสอนตามปกติร่วมกับการใช้โปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองซึ่งประยุกต์ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองมาใช้เป็นแนวทางจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองในบทบาทมารดาจาก 4 แหล่งคือ 1) ประสบการณ์หรือการกระทำที่ประสบผลสำเร็จด้วยตนเอง 2) การได้เห็นตัวแบบหรือประสบการณ์ของผู้อื่น 3) การใช้คำพูดชักจูง 4) การกระตุ้นทางร่างกายและการกระตุ้นทางอารมณ์ โดยการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้และการฝึกทักษะพฤติกรรมบทบาทมารดาในระยะหลังคลอดวันที่ 1-3 ขณะอยู่โรงพยาบาลและได้รับการกระตุ้นเตือนเพื่อส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองเมื่อกลับไปอยู่บ้านในระยะ 2 สัปดาห์แรก โดยการติดตามเยี่ยมบ้าน 2 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับคำแนะนำและการสอนตามปกติจากพยาบาลประจำการ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองประกอบด้วยวิธีการส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองในบทบาทมารดา แผนการสอนและภาพพลิกซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองได้รับการทดสอบความตรงตามเนื้อหาแล้วจึงนำไปใช้ในการทดลอง เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของมารดาและแบบวัดความสามารถในการดำรงบทบาทมารดาครั้งแรก มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .86 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test statistic)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความสามารถในการดำรงบทบาทมารดาครั้งแรกของมารดาหลังคลอดที่ได้ใช้โปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเอง อยู่ในระดับมาก
2. ความสามารถในการดำรงบทบาทมารดาครั้งแรกของมารดาหลังคลอดที่ได้ใช้โปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงกว่ามารดาหลังคลอดที่ได้รับคำแนะนำและการสอนตามปกติจากพยาบาลประจำการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์
สาขาวิชา การพยาบาลศึกษา
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ประนอม รอดคำดี
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม สุกัญญา แสงมุกข์

#4077571936 MAJOR NURSING EDUCATION
KEY WORD: PERCEIVED SELF-EFFICACY PROMOTING PROGRAM /MATERNAL ROLE
ATTAINMENT

NOOTCHANAT SAKAMANEE : THE EFFECT OF USING THE PERCEIVED SELF-
EFFICACY PROMOTING PROGRAM ON MATERNAL ROLE ATTAINMENT OF
FIRST-TIME POSTPARTUM MOTHERS. THESIS ADVISOR : ASSIT. PROF. PRANOM
RODCUMDEE, Ph.D. THESIS COADVISOR : SUKUNYA SAENGMOOK, DNSc.
169 pp. ISBN 974-332-341-4

The purpose of this experimental research was designed to study the effect of using the perceived self-efficacy promoting program on maternal role attainment of first-time postpartum mothers. Research samples consisted 40 first-time postpartum mothers, who delivered at Inburi Hospital and Singburi Hospital, selected by purposive sampling technique and were equally assigned into the experimental group, taught, advised routinely by staff nurse teaching and participated in the perceived self-efficacy promoting program which apply self-efficacy theory using 4 resources to promote self-efficacy : enactive mastery experience or performance accomplishment, vicarious experience, verbal persuasion and physiological and affective state in day 1-3 postpartum and the first two week of home visits by the researcher two times for activate and promote self-efficacy. The control group received routine advice and teaching from staff nurse. The research instrument developed by the researcher were the perceived self-efficacy promoting program, composed of the self-efficacy promoting in maternal role method, lesson plan, and flip chart. All instrument have been tested for content validity by group of experts. In addition, instrument for collecting data was The First- Time Maternal Role Attainment which has been tested for the reliability at .86. Data were analyzed by using t-test.

The finding revealed that :

1. The maternal role attainment of first-time postpartum mothers in experimental group, after using the perceived self-efficacy promoting program was at high level.
2. The maternal role attainment of first-time postpartum mothers in experimental group, after using the perceived self-efficacy promoting program was significantly higher than those who were received routine advice and teaching from staff nurse at .05 level.

ภาควิชา.....คณะพยาบาลศาสตร์
สาขาวิชา.....การพยาบาลศึกษา
ปีการศึกษา..... 2541

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วย ความกรุณา และความช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่อย่างดี จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี และอาจารย์ ดร.สุกัญญา แสงมุกข์ อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษา ซึ่งแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ พันตำรวจตรีหญิง ดร. พวงเพ็ญ ชุมหปราม ประธานสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โปธิสาร ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับสถิติ และการวิเคราะห์ ข้อมูลและขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่กรุณาถ่ายทอดความรู้และแนวทางการเรียนรู้แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลา ของการศึกษา รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือในการทำ วิจัย และให้ข้อเสนอแนะแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาล หัวหน้าตึก พยาบาลและเจ้าหน้าที่ประจำตึก สุนัขกรรมโรงพยาบาลสิงห์บุรี และ โรงพยาบาลอินทร์บุรี ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวก ในการทำวิจัยเป็นอย่างดี รวมทั้งคุณดวงใจ สอนศรี และคุณจิราพร คำรอด ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ขับรถ ในการติดตามเยี่ยมบ้านเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตลอดการวิจัย และขอขอบคุณมารดาหลังตลอดทุก ท่านที่เข้าร่วมการศึกษาและให้ความร่วมมือในการดำเนินการทดลองตลอดการวิจัยด้วยความเต็มใจยิ่ง ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโทร่วมรุ่น ทั้งสาขาการพยาบาลศึกษา และการบริหารพยาบาลที่ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจอย่างดียิ่งตลอดมา

ขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยบางส่วน หายที่สุดที่สำคัญคือขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาที่เคารพรักยิ่งที่ก่อให้เกิด โอกาสทางการศึกษาแก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณสมาชิกครอบครัวไว้แล้วณัฐพงษ์ หลานแพรว และพี่น้องผู้เป็นกำลังใจ และสนับสนุนอยู่เบื้องหลังความสำเร็จในครั้งนี้ โดยเฉพาะอาจารย์ พูนพร ศรี สะอาด ที่จุดประกายการศึกษา ต่อและให้ความเมตตาช่วยเหลือผู้วิจัยตลอดมา รวมทั้งขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ ที่มีส่วนช่วยเหลือ และให้กำลังใจมาโดยตลอด

นุชนาถ สะกะมะณี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนภูมิ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ปัญหาการวิจัย.....	5
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.4 แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย.....	6
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	8
1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	10
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
2.1 สภาพแวดล้อมและการบริการพยาบาลทางสูติกรรมในโรงพยาบาลทั่วไป..	12
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทการเป็นมารดาและ ความสามารถในการดำรงบทบาท มารดาครั้งแรก.....	30
2.3 ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง.....	55
2.4 การส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองในบทบาทมารดา.....	76
2.5 รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	89
2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	95
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	96
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	97
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	98
3.3 การดำเนินการทดลอง.....	105
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	113
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	114

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	120
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	122
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	123
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	128
รายการอ้างอิง.....	130
ภาคผนวก.....	144
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	145
ภาคผนวก ข ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	147
ภาคผนวก ค สถิติที่ใช้ในการวิจัย	165
ประวัติผู้วิจัย.....	169

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนหอผู้ป่วย จำนวนเตียง ลักษณะของห้องคลอดและสูติกรรม หลังคลอด โรงพยาบาลอินทร์บุรี และ โรงพยาบาลสิงห์บุรี	29
2	วิธีการส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองในบทบาทมารดาและ แนวทางการระยুক্তในการจัดโปรแกรม	79
3	วิธีการและขั้นตอนของการจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ ความสามารถของตนเอง	88
4	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างมารดาหลังคลอดครั้งแรกแบ่งออก เป็นกลุ่มที่ใช้โปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองและ กลุ่มที่ได้รับคำแนะนำและการสอนตามปกติจำแนกตามอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือนของครอบครัว น้ำหนักของทารกแรกเกิด	115
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสามารถในการดำรง บทบาทมารดาครั้งแรก จำแนกโดยรวมและรายด้านของมารดาหลัง คลอดกลุ่มที่ใช้โปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองและ กลุ่มที่ได้รับคำแนะนำและการสอนตามปกติหลังทดลอง	117
6	ผลการเปรียบเทียบและทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนน ความสามารถในการดำรงบทบาทมารดาครั้งแรก ของมารดาหลังคลอด ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	118

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในตัวบุคคล(P)สภาพแวดล้อม(E)และพฤติกรรม(B)ในการกำหนดซึ่งกันและกัน	56
2	ความสัมพันธ์แบบมีเงื่อนไขและความแตกต่างระหว่างความเชื่อความสามารถและความคาดหวังในผลลัพธ์จากการกระทำ	57
3	รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อในความสามารถและความคาดหวังในผลลัพธ์จากการกระทำที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและความรู้สึก	60
4	แหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถของตนเองและแนวทางในการส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเอง	67
5	กรอบแนวคิดในการวิจัย	95
6	ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง	112